

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Edukace ve zdravotnictví – Pedagogika a její historie

Průvodní list studijního materiálu

Yveta Vrublová

Opava 2021

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**

Obsah

1	PEDAGOGIKA A JEJÍ HISTORIE	3
1.1	Výchova – průvodce životem.....	4
2	PEDAGOGICKO DIDAKTICKÉ POZNÁMKY	7
	POUŽITÁ LITERATURA	8
	PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON.....	9

1 PEDAGOGIKA A JEJÍ HISTORIE

PRŮVODCE STUDIEM – STUDIJNÍ PŘEDPOKLADY

V této kapitole budete seznámeni s problematikou výchovy, vzdělávání a také s historickým vývojem pedagogiky jako vědy.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍHO MATERIÁLU

Pedagogika jako věda byla od počátku lidské společnosti součástí filozofie. Primárním cílem byla výchova dalších generací pro udržení rodu a v rámci výchovy bylo poskytováno vzdělávání. Pohled na výchovu a vzdělávání byl determinován danou společností a náboženstvím. Pohled na vzdělávání dalších generací byl ovlivněn také významnými filozofy a pedagogy a jejich navrženými metodami a přístupy. Významným pedagogem jehož navržené metody jsou platné dodnes byl Jan Ámos Komenský.

CÍLE STUDIJNÍHO MATERIÁLU

- seznámit s vývojem vzdělávání a výchovy v historickém kontextu
 - pochopit význam vzdělávání a výchovy
 - pochopit zákonitosti výchovy
 - znát historický vývoj vzdělávání
 - umět charakterizovat jednotlivá historická období
 - znát vývoj z pohledu vzdělávání chlapců a dívek
 - poznat významné historické osobnosti z oblasti vzdělávání
 - pochopit hlavní pedagogické zásady
 - umět analyzovat vývoj vzdělávání v Čechách
-

KLÍČOVÁ STUDIJNÍHO MATERIÁLU

Pedagogika, výchova, vzdělávání, historie

ČAS POTŘEBNÝ KE STUDIU

Stopáž studijního materiálu: 00:28:51

Doporučený čas ke studiu: 45 minut

DALŠÍ ZDROJE – DOPORUČENÁ LITERATURA

ŠTVERÁK, V. Stručné dějiny pedagogiky. SPN, Praha, 1983.

1.1 Výchova – průvodce životem

Vyzbrojení člověka vědomostmi a dovednostmi důležité pro další činnost (nejen pasivní přizpůsobení, ale schopnost vlastní tvořivosti a aktivitou přispět k rozvoji společnosti)

Podstata výchovy - činnost, při které záměrně připravujeme generaci pro začlenění se do společnosti.

Historie pedagogiky a výchovy

Výchova v nejstarších dobách byla společná a měla cíl:

- předávání pracovních zkušeností z generace na generaci
- děti získávaly zkušenosti i různé pracovní návyky napodobováním dospělých
- příprava mládeže k účasti na životě dospělých byla zakončována obřady – iniciacemi, při kterých mládež prokazovala svou zdatnost a vyspělost
- v primitivním stupni výchovy můžeme zaznamenat procesy záměrné výchovy
- předávali se zkušenosti za účelem připravit dorůstající generaci na život v daných podmínkách
- odlišovala se výchova chlapců a děvčat
- chlapci doprovázeli muže na lovu, dívky se učily připravovat potravu a zhotovovat oděvy

Otrokářská společnost

- s rozpadem prvobytně pospolné společnosti došlo k třídní diferenciaci výchovy

- původně jednotná výchova mládeže se štěpila podle třídní příslušnosti
- vzdělání se omezilo na příslušníky vládnoucí třídy
- muž měl vedoucí postavení, soukromé vlastnictví výrobních prostředků, vznik sociální nerovnosti
- významné vzdělávací systémy – Atény, Sparta, Řím, Helénská kultura

Středověk

- první školy byly církevní – klášterní, katedrální
- těžištěm bylo alexandrijské sedmero svobodných umění, skládající se:
z trivium (gramatika, rétorika a dialektika), z kvadrivia (aritmetika, geometrie, astronomie, múzika)
- základní metodou studia bylo mechanické pamětní učení v latinském jazyce
- sedmero rytířských ctností (jízda na koni, plavání, střelba z luku, zápas, lov, hra v šachy, zpěv a skládání veršů, náboženská výchova)
- rytířská výchova byla jednostranná, zaměřena hlavně na složku tělesnou a obrannou, opomíjela nejelementárnější vzdělání (například dovednost číst a psát), které bylo výsadou církevních škol

Vznik univerzit

- V 12. století v jižní a západní Evropě vznikaly první novodobé univerzity
 - které tvořily čtyři fakulty: artistická, teologická, lékařská, právnická.
- Artistická fakulta měla přípravný charakter a vzdělávala
 - v sedmeru svobodných umění
 - absolvent trivium na artistické fakultě dosáhl titulu bakaláře
 - absolvent kvadrivia titulu mistra umění.
 - Délka studia na jednotlivých fakultách byla pět až sedm let.
- Základními metodami byly přednášky a disputace.

Renesance a humanismus

- středem zájmu se stává člověk
- rozvoj věd, literatury a umění

- pedagogika renesance odmítá bezduché memorování
- do školy se zaváděla přírodověda, fyzika, zeměpis a dějepis
- nové vyučovací metody - podněcování motivace
- módním jazykem - latina

Školní řád

- z roku 1774, schváleného pro všechny rakouské země.
- školský zákon zavedl povinnou školní docházku, která však nebyla dodržována.
 - do vyučování byly zařazeny předměty, které odpovídaly praktické potřebě, např. polní hospodářství, a také bylo u praveno učitelské vzdělání
- Školní řád zřizoval tři stupně elementárních škol: triviální, hlavní a normální.

Školství po roce 1918

- vznik ministerstva školství
- zrušení celibátu učitelek
- konec poněmčování
- otevření nových obecných a měšťanských škol
- nové střední školy, ústavy
- rozvoj předškolní výchovy
- rozvoj vysokoškolského vzdělání

2 PEDAGOGICKO DIDAKTICKÉ POZNÁMKY

PRŮVODCE STUDIEM

Obor: Studijní text spadá tematicky pro studijní programy, které jsou akreditovány v rámci klasifikace oborů vzdělání CZ-ISCED-F 2013: 0913 Ošetrovatelství a porodní asistentství.

Cílem je získat znalosti o historickém vývoji výchovy a vzdělávání. Jako cílené metoda je použita přednáška, praktická ukázka a následná diskuse.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Které z probraných historických období v rámci vývoje vzdělávání vás více oslovilo a proč?

KONTROLNÍ OTÁZKA

Jaké byly základní myšlenky našeho významného pedagoga Jana Ámose Komenského?

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Vyberte si jedno z historických období a z dostupných zdrojů analyzujte klady a záporny výchovy a vzdělávání mladé generace.

POUŽITÁ LITERATURA

DVOŘÁKOVÁ, KANĚČKOVÁ, E. *Výchova dívek v Čechách a na Moravě*. Praha: Grada, 2021. s. 200. ISBN 978-80-271-1292-0.

ŠTVERÁK, V. *Stručné dějiny pedagogiky*. SPN, Praha, 1983.

KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2429-4.

PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON

	Čas potřebný ke studiu		Cíle kapitoly
	Klíčová slova		Nezapomeňte na odpočinek
	Průvodce studiem		Průvodce textem
	Rychlý náhled		Shrnutí
	Tutoriály		Definice
	K zapamatování		Případová studie
	Řešená úloha		Věta
	Kontrolní otázka		Korespondenční úkol
	Odpovědi		Otázky
	Samostatný úkol		Další zdroje
	Pro zájemce		Úkol k zamyšlení

Pozn. Tuto část dokumentu nedoporučujeme upravovat, aby byla zachována správná funkčnost vložených maker. Tento poslední oddíl může být zamknut v MS Word 2010 prostřednictvím menu Revize/Omezit úpravy.

Takto je rovněž omezena možnost měnit například styly v dokumentu. Pro jejich úpravu nebo přidávání či odebrání je opět nutné omezení úprav zrušit. Zámek není chráněn heslem.

Název: **Pedagogika a její historie**

Autor: **doc. PhDr. Yveta Vrublová, Ph.D.**

Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě
Fakulta veřejných politik v Opavě

Určeno: pedagogickým zaměstnancům SU

Počet stran: 10

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.